https://buxdu.uz

BUKHARA STATE 1930 UNIVERSITY

“ZAMONAVIY PSIXOLOGIYADA ILMIY TADQIQOTLAR: MUAMMOLAR, YUTUQLAR, INNOVATSIYALAR”

xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

2023 yil 19-20 may

Buxoro

https://buxdu.uz

“Zamonaviy psixologiyada ilmiy tadqiqotlar: muammolar, yutuqlar, innovatsiyalar” mavzusidagi Xalqaro ilmiy-nazariy anjuman to`plami // Buxoro, 2023-yil 19-20-may. – 486 b.

O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF–60-sonli, 2019 yil 8 oktyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5847-sonli Farmonlari, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 21 iyundagi “Pedagogik ta’lim sifatini oshirish va pedagog kadrlar tayyorlovchi oliy ta’lim muassasalari faoliyatini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-289-sonli Qarorlarida belgilangan tadbirlar ijrosini ta’minlash maqsadida 2023-yilning 19-20 may kunlari Buxoro davlat universitetida **“Zamonaviy psixologiyada ilmiy tadqiqotlar: muammolar, yutuqlar, innovatsiyalar”** mavzusida xalqaro ilmiy-nazariy anjuman o‘tkaziladi.

Mazkur konferensiya to’plamida bir yuz ellikdan ortiq maqolalar jamlangan.

Tahrir hay’ati:

Xamidov O.X. – Buxoro davlat universiteti rektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor;
Rasulov T.H. – Fizika-matematika fanlari doktori (DSc), professor;
Barotov Sh.R. – Psixologiya fanlari doktori, professor;
Karimova V.M. – Psixologiya fanlari doktori, professor;
Jabborov A.M. – Psixologiya fanlari doktori, professor;
Nishonova Z.T. – Psixologiya fanlari doktori, professor;
Huseynova A.A. – Falsafa fanlari doktori, professor;
Abdullayeva B.S. – Psixologiya fanlari doktori, professor;
Akramova F.A. Psixologiya fanlari doktori, professor;
Atabayeva N.B. – psixologiya fanlari doktori, dotsent;
Sobirova D.A. – psixologiya fanlari doktori, dotsent;
Nazarov A.M. – psixologiya fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), professor;
Usmanova M.N. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent;
Jumayev U.S. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent;
Ostanov Sh.Sh. – psixologiya fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Rustamov Sh.Sh. – psixologiya fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Koordinatorlar: Nazarov A.M., Usmanova M.N., Ostanov Sh.Sh.

Maqolalarning to’g’ri va aniqligiga mualliflar mas’uldir.

© Zamonaviy psixologiyada ilmiy tadqiqotlar: muammolar, yutuqlar, innovatsiyalar

https://buxdu.uz

OILADAGI IJTIMOIY PSIXOLOGIK XUSUSYATLARNING BOLA NUTQINING RIVOJLANISHIGA TA'SIRI

G'aybulloeva Nargiza Xasanovna,
Buxoro davlat universiteti psixologiya mutaxassisligi 2 kurs magistranti
Ilmiy rahbar: ***Olimov L.Y.***
Psixologiya va sotsiologiya Kafedrasi dotsenti

Abstract. The family is the most important part of the social environment in which a child lives. Its influence on the formation of the child's personality is enormous, the child's independence is relative, and in many respects he needs the care and support of adults. Parents' thoughts and attitudes become so motivating during this period that they serve as regulators of behavior and stimulators of mental development.

Keywords: family, child, preschool, personality, environment

Oila bolani oʻrab turgan ijtimoiy muhitning eng muhim boʻgʻinidir. Uning bola shaxsi shakllanishiga koʻrsatadigan tasiri benihoyat kattadir. Bolaning mustaqilligi nisbiy boʻlib, u koʻp jihatdan kattalar qaramogʻi va yordamiga muhtoj boʻladi. Otaonaning fikri va munosabati bu davrda shunchalik katta undovchi kuchga ega boʻladiki, u xulq-atvorning regulyatori va psixik rivojlanishining stimulyatori boʻlib xizmat qiladi. Albatta, har bir oiladagi munosabatlar oʻziga xos hamda takrorlanmasdir. Biroq ota-ona va bola munosabatlarining umumiy jihatlari ham mavjuddir. Ota onalar bolalar xulq-atvorini boshqarishda qanday usullardan foydalanishlariga koʻra oʻrtadagi munosabatlar koʻpincha "demokratik" va "avtoritar" nazorat qiluvchi kabilarga ajratiladi. Bolalarga oilaviy ta'sir etishning "demokratik" shakli uchun quyidagilar xos: bolaga koʻp narsaga ruxsat beriladi, bola bilan koʻp aloqa qilinadi, unda ishonch va hurmat bilan munosabatda boʻlinadi, ota-onalar boʻlar-boʻlmas ta'qiblarini qoʻymaslikka harakat qiladilar, buning oʻrniga ular bolalarga oiladagi tartib qoidalarni tuchun tirishga intiladilar. Iloji boricha bolalarining savollariga javob berishga, ularning qiziquvchanliklarini qondirishga harakat qiladilar.

Nutqning kommunikativ vazifasi bolada juda erta paydo bo'ladi[1]. Bolaning ilk bor aytgan birinchi so'zi kommunikativ vazifani bajaradi. Keyinchalik yesa bu so'z bolaning atrofdagi kishilar bilan muomala qilish yehtiyoji o'sib borgani sari nutq sifatida takomillashib boradi. Ikki yoshdan boshlab bola o'z istak-xohishini atrofdagi kishilarga tuchunarli tarzda ifodalay oladi, o'ziga qarata aytilgan nutqni, so'zlar ma'nosini tuchuna boshlaydi. Uch yoshdan keyin bola ichki nutqni egallaydi. Bu vaqtda nutq uning uchun muomala vositasi bo'libgina qolmay, balki boshqa vazifani- bilish vazifasini bajara boshlaydi; yangi so'zlar va so'z shakllarini o'zlashtira borib, tevarak-atrof haqidagi, predmet va hodisalar, ular o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik haqidagi tasavvurlarini kengaytiradi. SHuni ta'kidlab o'tish lozimki, bolaga qaratilgan nutq uning xulq-atvorini tartibga solib turuvchi, qilinadigan ishlarni rejalashtirishga undovchi vositadir. Biz nutq orqali, ya'ni til vositasi bilan har xil mulohazalar yuritamiz. Tafakkur hamisha til vositasida ifodalanadi. Til va tafakkur o'zaro uzviy bog'liq bo'lgan jarayondir. Shuning uchun ham fikrning realligi tilda namoyon bo'ladi, deyilishi bejiz emas. Tafakkur jarayonida nutq-xulqni, xulosa chiqarish va tuchuncha shakllarida namoyon bo'ladi. Demak, kishilar til yordamida o'zlaridan ilgari yasalgan kishilarning hayotini, bolib o'tgan voqea va hodisalarni bilib oladilar. Shu bilan birga, o'zlari yashayotgan davrda bo'layotgan voqea va hodisalarni, yangiliklarni o'rganib, bilib oladilar[2].

Til kishilarning eng qulay aloqa-aralashuv vositasidir. Inson til orqali: o'z fikrini bayon qiladi — axborot beradi; boshqalarning fikrini anglaydi — axborot qabul qiladi. Maktabgacha ta'lim muassasasi maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarga ta'lim va tarbiya berishida eng asosiy vazifalardan biri bolalarga ona tilini o'rgatish, nutqini rivojlantirish, nutqiy munosabatga, muomalaga o'rgatishdir. Ma'lumki, jamiyat taraqqiyotida tilning ahamiyati juda katta. Butun dunyo xalqlarining xoh siyosiy, xoh madaniy taraqqiyotini tilsiz tasavvur

https://buxdu.uz

qilib bolmaydi. Chunki til eng muhim aloqa vositasi, jamiyat yesa aloqasiz rivojlanmaydi. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilib oladigan tevarak-atrof obyektlarini tasniflash asos sifatida qabul qilinishi mumkin[3].

Bolalar kundalik hayotdagi faoliyatlarida nutqdan mustaqil ravishda foydalanadilar. Ammo ularni kattalar nazoratisiz qoldirilsa, nutqida ba'zi nuqsonlar mustahkamlanib qoladi. Shuningdek, yaxshi tashkil etilmagan mashg'ulot, o'yin, mehnat, maishiy faoliyat ham bola nutqiga salbiy ta'sir etadi. Bolalarni tevarak-atrof bilan tanishtirish ularga axloqiy tarbiya berish vositalaridan biri bo'lib, bolalarning og'zaki nutqini o'stirish imkonini beradi, bunda ularning so'z boyligi o'sib, to'g'ri talaffuz etish malakasi ortib boradi, ularda fikrni grammatik nuqtayi nazardan to'g'ri ifodalash ko'nikmasi tarkib topadi. Ta'limning asosiy shakli mashg'ulotdir. Nutq o'stirish mashg'ulotlarida bola o'z nutqini tarbiyachining namunaviy nutqi bilan taqqoslashga, boshqa bolalar bilan o'quv materialini bajarishga, ya'ni tarbiyachining tuchun tirishini, hikoyasini tinglashga, birgalikda rasmlarni, diafilmlarni ko'rishga, suhbatlashishga, didaktik o'yinlarda ishtirok etishga, birgalikda kuylashga, musiqa tinglashga, ma'lum bir obyektga diqqatini qarata olishga, navbat bilan gapirishga o'rganadi. Bolalar mashg'ulotda yangi bilimlar (voqea va hodisalar o'rtasidagi bog'lanishlarga taalluqli so'zlar, nutqning grammatik shakllari) bilan tanishadilar, tarbiyachining nutqiy ko'rsatmasi orqali o'quv ishlarini bajarishga, o'z ishtariga baho berishga o'rganadilar. Mashg'ulotning mazmuni va uni o'tkazish uslubiyoti bolalar nutqini rivojlantirishning maqsad va vazifalariga bog'liq bo'ladi. Tevarak-atrofni idrok qilishga, narsa buyumlarning, o'yinchoqlarning nomlarini bilib olishga va uni tuchun ishga o'rgatish bolalarning ko'ruv, eshituv a'zolariga ta'sir etish orqali amalga oshiriladi[4]. Bola tashqi dunyoni xotira, tasavvur, xayol, tafakkur kabi ruhiy jarayonlar yordamida, шyningdek nutq yordamida bilib olish qobiliyatiga ega. Ammo bolalardagi intellekt, ya'ni ruhiy jarayonlar (xotira, tasavvur, xayol, tafakkur vah.k.) shunchaki bola organizmining o'sib borishi va takomillashishi bilangina paydo bo'lmay, balki nutqining rivojlanishi bilan paydo bo'ladi va takomillashadi. Bolaga nutqini o'stirishda tevarak-atrof bilan tanishtirishni o'rgatish bilan bir vaqtda, ularni maktabda muvaffaqiyatli o'qishlari uchun zamin tayyorlanadi, mehnat faoliyatiga ijodiy yondashishga o'rgatiladi. Bolalarni tevarak-atrofdagi buyumlar, hodisalar, o'simliklar, hayvonot dunyosi, kattalar mehnati va h. k. lar bilan tanishtirish jarayonida ularning nomlarini, sifatlarini, xususiyatlarini, xarakterlarini so'zlar bilan aytamiz. Tarbiyachi bolalarni tevarak-atrof bilan (narsalar, jonli tabiat hodisalari, ijtimoiy hayot hodisalari) tanishtirar, ularning bilish faoliyatini yo'lga qo'yar va boshqarar ekan, har bir bolaga uning to'plagan tajribasini tartibga solishda yordamlashadi, unga yangi bilimlar beradi, unda qiziquvchanlik va kuzatuvchanlik qobiliyatlarini tarbiyalaydi, o'zini qurshab turgan olamni bilishga bo'lgan qiziqishini o'stiradi. Bolalarni tevarak-atrof bilan tanishtirish ularga axloqiy tarbiya berish vositalaridan biri bo'lib, bolalarning og'zaki nutqini o'stirish imkonini beradi, bunda ularning sokz boyligi o'sib, to'g'ri talaffuz etish malakasi ortib boradi, ularda fikrni grammatik nuqtayi nazardan to'g'ri ifodalash ko'nikmasi tarkib topadi. Bola nutqining taraqqiyoti uning atrofidagi odamlar nutqiga, tevarak-atrofdagi narsa-buyumlarni, ijtimoiy hayot hodisalarini kuzatishiga bog'liq bo'ladi.

Shunday qilib, til va nutq bolaning psixologik rivojlanishi hamda dastavval xotirasi, fikrlashi, idrok etishi, hissiyoti va ehtirosini ta'minlaydigan ikkita muhim vositadir. Birinchi qonuniyat: Ona tilidagi nutqni idrok etish qobiliyati bola nutq organlari muskullarining mashq qildiriliishga bog'liq (shuning uchun ham so'z, ibora va gaplarni talaffuz etishni takomillashtirish uchun nutq organlarini mashq qildirishga yetarli darajada e'tibor bermoq muhimdir. Ikkinchi qonuniyat: Nutq ma'nosini tuchunish bola tomonidan nutqning leksik va grammatik qonuniyatlarining o'zlashtirilishga borliq. Uchinchi qonuniyat: Nutq ifodaliligini o'zlashtirish bolada fonetika, leksika va grammatikaning ifoda vositalarini tuchunishga bo'lgan moyillikka borliq (maktabgacha katta yoshdagi bolalarni nutq ifodaliligini tuchunishga o'rgatish hamda bu hissiyotlarning bola tomonidan o'zlashtirilishiga erishish lozim). To'rtinchi qonuniyat: Nutqni boyitish, avvalo, nutq ko'nikmalarini takomillashtirishga

https://buxdu.uz

bog‘liq (agar oldingi yosh bosqichida maktabgacha katta yoshdagi bola nutqini shakllantirish muvaffaqiyatli bo‘lgan bo‘lsa, undan keyingi nutqni boyitish jarayoni hamda uni o‘zlashtirish oson va tez boradi). Bundan tashqari, tadqiqotchilar tomonidan nutqni boyitish jadalligi tilni his etish, bilish imkoniyatlari (sezish, xotira, idrok qilish, fikrlash), iroda kuchining rivojlanishiga ham bog‘liq. Beshinchi qonuniyat: Nutq meyorlarini o‘zlashtirish tilni his etishning rivojlanishiga borliq. Bolalarning nutqni o‘zlashtirishda tinish belgilarini qo‘llash meyorini, eslab qolish qobiliyatini shakllantirish muhim o‘rin tutadi.[5] Meyorlangan nutqda ona tili unsurlarini an’anaviy qo‘llashda inson hayotining asosan, maktabgacha katta yoshdagi davri samarali bo‘lishi ona tili metodikasi ilmida allaqachon o‘z isbotini topgan.

Bolalar nutqini rivojlantirish bilan borliq bo‘lgan masalalar kompleksini hal etishda quyidagilar alohida hisobga olinadi: 1. Insondagi bilish instinkti, tug‘ma qiziquvchanlik nutq vositasida amalga oshiriladi. 2. Bola nutq ishtirokida olamni bilib boradi. Psixologlarning kuzatishicha, tevarak-atrof to‘g‘risidagi bilimlar nutq orqali o‘zlashtiriladi. Bundan shunday xulosaga kelish mumkinki, bolalarni tevarak-atrof bilan tanishtirish nutqni rivojlantirishda keng imkoniyatlar tug‘diradi. Shunga ko‘ra tarbiyachilar maktabgacha katta yoshdagi bolalarning nutqini tug‘ri yo‘naltirishni tevarak-atrof bilan tanishtirish orqali amalga oshiradi. Bolalar nutqini rivojlantirish samaradorligiga erishish uchun ularning bilim darajasi, qiziqishi va shaxsiy qobiliyati xususiyatlarini hisobga olish muhimdir. Shu narsa aniqlanganki, maktabgacha katta yoshdagi bolalarning barcha harakat va xulqini boshqarishda bosh miya faoliyatining roli ortib boradi. Ya’ni bolalar boshqalarning xatti-harakatlarini, atrofda kechayotgan voqea-hodisalarni bilishga va baholashga intiladilar. Shunga ko‘ra maktabgacha yoshdagi bolalar bajaradigan faoliyat turlari ham xilma-xil va mazmunli bo‘la boradi. Demak, bolalar faoliyatining sermaxsul turlari nutq o‘stirishda katta rol o‘ynaydi. Bolalar o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlar tizimi birgalikda uyushtiriladigan o‘yinlarda yuqori darajada shakllanadi. Ijtimoiy foydali mehnat va o‘qish kabi faoliyat turlari tobora ko‘proq rol o‘ynay boshlaydi. Shu bilan birga, tengdoshlariga nima bilandir ko‘mak berish, ular uchun biron-bir foyda yetkazish maqsadida namoyon bo‘ladigan mehnatning ijtimoiy motivlari yanada ahamiyatliroq, ya’ni sezilarli bo‘lib qoladi. Maktabgacha katta yoshdagi bolalar o‘z xulqlarini yanada asosliroq boshqara boshlaydilar. Bolalar tarbiyachisi tomonidan ular oldiga qo‘yilgan vazifalar ma’nosini aniq biladilar, topshiriqlarni mustaqil va nuqsonsiz bajarish uchun astoydil intiladilar. Bularning barchasi nutkni rivojlantirishning mudim shart-sharoitlari bo‘lib xizmat qiladi. Ma’lumki, ta’limda biror-bir yutuqqa erishish tarbiyaga borliq. Shuning uchun ham maktabgacha yoshdagi bolalarning madaniy xulq-odatlarini shakllantirishga muayyan darajada e’tibor berish, ularda yaxshilik, kamtarlik, adolatlilik, vijdonlilik to‘g‘risidagi axloqiy tasavvurlarni tarkib toptirish va shu xildagi sifatning zidiga nisbatan salbiy munosabatni tarbiyalash kerak. Nutqni samaraliroq rivojlantirish maqsadida bolalarning tevarak-atrof obyektlari (kishilarning hayoti va mehnati, hayvonlar, o‘simliklar olami, suv osti dunyosi) tug‘risidagi tasavvurlarini aniqlash va izchil, rejali tarzda kengaytira borish talab etiladi.

Adabiyotlar.

1. Babayeva D.R. “Nutq o’stirish nazariyasi va metodikasi”, o’quv qo’llanma TDPU. 2017 yil

2. “Sog’lom bola” davlat dasturi Toshkent “O’zbekiston” 2018 yil.

3. A.B.Petrovskiy, A.B.Brushlinskiy, V.P.Zinchenko va boshqalar – “Umumiy psixologiya” –Toshkent:1992 yil.

4. B.N.Sirliyev, A.A.Beknazarov, D.N.Arziqulov – “Psixologiya” – Toshkent: 2005 yil.

5. E.G’Goziyev – “Umumiy psixologiya”.– Toshkent: 2002 yil.

6. E.G‘.G‘oziyev – “Ijtimoiy psixologiya” – Toshkent: 2016 yil.

https://buxdu.uz

MUNDARIJA

3 ***Хамидов Обиджон Хафизович***
Уважаемые гости и участники!!

4 ***1-SHO`BA.***
ZAMONAVIY PSIXOLOGIYA METODOLOGIYASI

5 ***Bafayev M.M.***
Etnik tolerantlik zamonaviy shaxs fazilati sifatida

8 ***Axrorov P.Q.***
Amerika psixologiya maktabi namoyondalarining zamonaviy tadqiqotlarining o‘ziga xos jihatlari.

11 ***Botirova M.B., Amonov A.A.***
Noto‘liq oilalardagi o‘smirlarning ijtimoiylashuvi jarayonining tashqi va ichki determinatlari.

14 ***Жураев В.М.***
Спортчи даъвогарлик даражасининг психологик хусусиятлари.

17 ***Usmonov Sh.M.***
Alfred Adler nazariyasida “kamchilik va ustunlik” holati.

20 ***Xudoyqulova G.B.***
Rasmiy va norasmiy guruhlardagi psixologik muhitni o’rganish imkoniyatlari.

23 ***Абдуллаева Д.У.***
Онанинг фарзандга муносабатини белгилаб берувчи ижтимоий- психологик омиллар.

26 ***Abdumadjidova D.R.***
Psychological training and opportunities for athletes to improve the effectiveness of sports achievements.

30 ***Абылгазиева А.Д., Дорохова С.В.***
Уровень развития коммуникативных умений у студентов-психологов как компонент коммуникативной компетентности.

35 ***Agayeva D., Jabborov A.M.***
Tarixiy manbalarda oila-nikoh mustahkamligining muhim jihatlari haqida.

37 ***Barnoyeva Y.R., Elov Z.S.***
Voyaga yetmaganlar jinoyatchiligini oldini olishning ijtimoiy-psixologik sabablari.

40 ***Волченкова А.А., Зенкова А.В.***
Особенности толерантности подростков в цифровую эпоху.

44 ***Григорьев С.Ю.***
Некоторые интерпретации категории рефлексии в психологии.

46 ***Деҳқонбоев Ш.О.***
Ментально-арифметическая характеристика развития интеллекта подростков в современном обществе.

49 ***Джаббаров Х.Х.***
Социально-психологические методы воспитания национальных характеристик у молодежи.

54 ***Ишанкулова Г.***
Ўзбек оилаларида гендер тенглик ва гендер стереотипларнинг намоён бўлиши.

56 ***Касимова С.Б.***
Психологическая защищенность личности от манипулятивных воздействий как функция психологической культуры студентов.

60 ***Kudratov A.I.***
Shaxs ehtiyojlarini tadqiq etishning nazariy asosi.

62 ***Кулиев Ё.К., Рахмонова Н.Е.***
К некоторым аспектам коррупционных проявлений среди государственных служаших.

66 ***Рахимова И.И.***
О сущности понятия социальная активность.

69 ***Рўзиев У.М.,***
Ижтимоий вазиятлардан қўрқиш ёки ижтимоий фобия

73 ***Ro`ziyeva F.F., Ramazonov J.D.***
Farzand ruhiy kamolotida SHarq va G`arb mutafakkirlarining qarashlari, islomiy oilalarda deviantlikni oldini olish yo`llari.

77 ***Sa’dullayeva Sh.A.***
“Qiyin hayotiy vaziyatni boshdan kechirayotgan insonning himoya mexanizmlari va xatti-harakatining psixologik xususiyatlari”.

79 ***Saidov A.I.***
Yoshlar o‘rtasida sog‘lom turmush tarzini shakllantirish ustuvor vazifa sifatida.

82 ***Усманова М.Н.***
Влияние мотивации на успешность учебной деятельности студентов.

https://buxdu.uz

85 ***Farhodova M.S., Elov Z.S.***
O'smirlik davri inqirozlarining ijtimoiy-psixologik sabablari.

88 ***Федорова В.М.***
Эффекты воздействия на человека традиционными якутскими музыкальными инструментами (хомусом, бубном).

92 ***Хамитова Ш.М.***
Значение доверия и его мотивационное влияние на экономические системы.

96 ***Хохлова Л.П., Токарев С.Г.***
Феномен инверсии самовосприятия и понимания самих себя лицами с диагностированными психическими расстройствами и расстройствами поведения.

101 ***Xudayorov U.G'.***
O'zbekiston psixologlari tomonidan yoshlar muammosining o'rganilish masalalari.

2-SHO`BA.

PSIXOLOGIK XIZMATNI TASHKIL QILISH

106 ***Akramova F.A.***
Psixologik xizmat ko'rsatishda oilaviy maslahatning asosiy vazifalari hamda uning samaradorligiga ta'sir ko'rsatuvchi muhim omillar

109 ***Баратов Ш.Р.***
Психологическое сопровождение в системе образования Узбекистана.

112 ***Bilolova Z.B.***
Psixologik xizmatni olib borishda ishontirish mexanizmining psixologik ta'siri

114 ***Axmedova Z.J., Ismatova D.T.***
Motiv va motivatsiya.

117 ***Ganjiev F.F.***
Agressiv va autoagressiv o'smirlarni jamiyatga moslashishining ijtimoiy-psixologik omillari.

119 ***Olimov L.Y., Jo'rayeva Z.A.***
Sud-psixologik ekspertizalarning o'ziga xosligi.

122 ***Kozimova N.A., Ulug'ova Sh.M.***
Psixologik konsultatsiyaga murojaat qiluvchi shaxslar tipologiyasi.

125 ***Nusratova M.B.***
Psixologik konsultatsiyaga muhtoj shaxslar tipologiyasi

129 ***Maxmudova Z.M., Samadova N.N.***
Sud psixolog eksperti ijtimoiy-psixologik kompetentligi va emotsional intellekti o'rtasidagi korrelyatsiyon bog'lanishlar.

132 ***Qosimov U.A.***
Tasavvuf ta'limoti ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.

136 ***Safarova S.G'.***
Bo'lajak psixologlarning kommunikativ kompetentligini rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.

138 ***Maxmudova Z.M., Samadova N.N.***
Qo'riqlash xizmatida psixologik xizmatning o'ziga xosligi.

144 ***Sattarova G.I.***
Jismoniy rivojlanishida nuqsoni bo'lgan o'smirlarning hissiy-irodaviy sifatlarini shakllantirish.

146 ***Бешимова М.О., Усманова М.Н.***
Адаптация первокурсников к образовательной среде.

149 ***Гайбуллаев А.А.***
Социально-психологические механизмы нормализации буллинга поведения у подростков с помощью психокоррекционной работы.

153 ***Казимова Л.Т.***
Организация психологической службы

156 ***Коротаева А.И., Турчина Е.К.***
Взаимосвязь проявления агрессии и гендерной идентичности младших школьников.

157 ***Никифоров А.М.***
Использование метода гештальттерапии в дыхательных процессах

161 ***Primova Sh. Sh., Sattarova G.I.***
Oilaviy bolalar uyi sharoitida tarbiyalanuvchilar deprivatsiyasi.

164 ***Рўзиев У.М., Музаффарова М.У.***
Ижтимоий фобиянинг ўзига хос хусусиятлари ва уни олдини олиш.

168 ***Hakimova F.X.***
Oila instituti va ijtimoiy-psixologik xizmatlar.

170 ***Хамдамова М.Х., Асанова Г.М.***
Психологическая служба в школе.

https://buxdu.uz

173 *Эргашева Л.И.*
Удовлетворенность образовательной средой субъектов педагогического процесса.

3-SHO`BA.
TIBBIYOT VA SALOMATLIK PSIXOLOGIYASI

176 *Сабирова Д.А.*
Особенности формирования эгокомпетентности у медицинских работников.

180 *Alarova Z.R., Qodirova D.M.*
Kattalardagi gemotologik kasaliklarni psixilogik tahlili.

182 *Axtamova F.G.*
Tibbiyot psixologiyasidagi tarmoqlarning vujudga kelishi va vazifalari.

185 *G'aybulloeva N.X., Olimov L.Y.*
Oiladagi ijtimoiy-psixologik xususiyatlarning bola nutqining rivojlanishiga ta'siri.

188 *Izbullayeva S.A., Ganjiyev F.F.*
Bolalarning nutqiy rivojlanishida ijtimioy-psixologik omillarning ta`siri.

190 *Shadiyev F.*
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqiy rivojlanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy - psixologik omillar.

193 *Jumaniyozova N .R.*
Farzandiga autizm tashxisi qo'yilgan oilaning ijtimoiy munosabatlarini o'rganish.

195 *Исмоилова З.И., Элов З.С.*
Мактабгача ёшдаги болаларнинг ақлий ривожланиш моделлари.

197 *Казанцева А.В., Еникеева Р.Ф., Давыдова Ю.Д., Тахирова З.Р., Мустафин Р.Н., Яковлева Д.В., Лобаскова М.М., Малых С.Б., Хуснутдинова Э.К.*
Формирование невербального интеллекта как результат взаимодействия средового и генетического компонента.

201 *Камилова М.*
Оилада юридик тушунчалар шаклланишида шахс асаб тизими типларининг таъсири.

205 *Козлов В.В., Власов Н.А.*
Комплексное посттравматическое стрессовое расстройство: взгляд клинициста.

206 *Конаш О.В.*
Психофизиолочеcкие основания категории субъективого времени человека.

210 *Лучистая Р.С.*
Психофизиологические основания категории "субъективного времени" человека.

213 *Орзуқулова Ч.Р.*
Руҳий саломатлик, руҳий саломатликни белгиловчи омиллар ва ўрганилганлиги.

216 *Тагильцева Т.А.*
Научные основы интегративного подхода в семейной психотерапии.

218 *Камакина О.Ю., К.А.Турченяк.*
Специфика коммуникативных навыков младших школьников с нарушением интеллекта.

219 *Файзиев З.*
Шахс психологиясида стрессорларнинг намоён бўлиши ва унинг аломатлари.

223 *A'zamova M.A., Hasanova Z.T., Axatova S.Q.*
Tug'ruqdan keyingi depressiyaning psixologik sabablari.

4-SHO`BA.
SHAXS IJTIMOIY VA KASBIY RIVOJLANISHINING PSIXOLOGIK MUAMMOLARI

227 *Adizova G.F., Qaxxorova D.S.*
Maktab o'quvchilarining ijodiy qobilyatlarini rivojlantirishning ijtimoiy psixologik tomonlari.

230 *Eshov E.S., Ashrapov I.I.*
Din psixologiyasida zamonaviy shaxs shakllanishining amaliy jihatlari.

233 *Axmedova Z.J.*
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv faoliyatiga moslashuvining pedagogik-psixologik xususiyatlari.

235 *Baqoyeva M.Sh., Usmanova M.N.*
Evolution of school bullying in various social countries and their conciquence

239 *Barnoyev B.B., Baratov Sh.R.*
Jinoyat sodir etishga moyil bo'lgan o'smirlarni o'rganishning psixologik xususiyatlari.

242 *Бердиева Г.Ж.*
Социально-психологическая характеристика конфликтных ситуаций между учителем и студентом.

246 *Boymurodov N.R., Ostanov Sh.Sh.*

https://buxdu.uz

	O'smirlar kreativligi psixologik-pedagogik muammo sifatida.
248	***Джуракулова, Д.Ф*** Шахс ижтимоийлашув жараёнида айбдорлик ҳиссининг тутган ўрни.
252	***Ismatova D.T.*** Oilada ota-ona va farzand munosabatlarining o`ziga xosligi.
254	***Kuziyev O.Ch.*** *Sha*xs ijtimoiylashuvining psixologik tavsifi va liderlik fenomeni.
257	***Saidova M.Z., Maxmudova Z.M.*** Qo'riqlash xizmati xodimlari kommunikativ kompetentligi.
261	***Jo'rayeva Z.A., Maxmudova Z.M.*** Stressli vaziyatlarda koping xulq-atvor strategiyalari.
265	***Mo'minova D.M*** Norasmiy kriminal guruhlarning o'smir delikvent xulq-atvoriga ta'siri.
268	***Muxamedova M.K., Nazarov A.M*** Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda artterapiya orqali tasavvur va ijodkorlikni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.
270	***Nazarova M.M.*** O'zbekiston ta'lim tashkilotlarida chet ellik talabalarning madaniyatlararo aloqa va ko'p madaniyatli muhitga moslashishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.
272	***Abdullayev A.Sh.*** Pedagog faoliyat samaradorligini ta'minlashga oid sharq mutafakkirlarining ijtimoiy-psixologik qarashlari.
276	***Ostonova L., Nazarov A.M.*** Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv faoliyatiga moslashuvining psixologik xususiyatlari.
279	***Olimov L.Y., Savriddinova G.S.*** O'smirlarda jinoyat motivlarini keltirib chiqaruvchi ijtimoiy-psixologik omillar.
282	***Ulug'ova Sh.M.*** Tadbirkor ayolarning ikkilamchi kasbiy faoliyatga moslashuv muammolari.
284	***Nazarov A.M., Akbarova M.E.*** O`smirlarda ruhiy barqarorlikni ta`minlashning o`ziga xos psixologik xususiyatlari.
287	***Алексеева Ж.Б.*** «Нейрографика» как метод снижения тревожности и увеличение ресурса жизнестойкости в коррекции психических состояний личности.
290	***Ахмадов Н.Р.*** Нормализация адаптационного процесса через реабилитацию дезадаптированных подростков.
295	***Беляева О.А.*** Школа юного педагога как инструмент амплификации процессов профессионального самоопределения старшеклассников.
298	***Жабборов А.М.*** Копинг хулқ – атвор ва унинг намоён бўлиш хусусиятлари.
301	***Ismatova F.A., Elov Z.S.*** Huquq-tartibot organlari psixologining kasbiy kompetentsiyasining shaxsiy komponentining tuzilishini o'rganish.
305	***Исматова Д.Т.*** Социально-психологические особенности коррекции дезадаптивных подростков.
308	***Ismatulloyev A.N., Ostanov Sh.Sh.*** Gender features of the locus of control in early youth.
310	***Kudratov A.I.*** Shaxsda ma'naviy ehtiyojlar shakllanishi muammosining mamlakatimiz ilm – fanidagi talqini.
313	***Қаршиева Д.С.*** Педагогларда касбий стресс ва уни бартараф этишнинг психологик механизмлари.
315	***Maxmudova Z.M.*** Xodim kasbiy sifatlari va kompetentligining o'zi xosligi.
320	***Михеева М.Б.*** Принятие решения в деловых контекстах: проблема выбора.
323	***Тохирович Н.Ж., Усманова М.Н.*** Социально-психологические механизмы интернет зависимости у студентов.
326	***Hakimova F.X., Sayfullaeva Q.A., Hojiyeva N.N.*** Masofaviy ta'limni shakllantirishda psixologik xizmatning o'rni.
330	***Останов Ш.Ш.*** Психологические особенности развития креативности студентов посредством арттерапии.
332	***Пенечко О.К.***

https://buxdu.uz

Направленная визуализация как метод самосохранительного поведения.
334 *Ramazonova Sh.F.*
Ota-ona va bola munosabatlarini mustahkamlashning psixologik omillari.
337 *Ропиев М.Ю.*
Психологияда шахс ижтимоийлашув жараёнлари муаммоси.
340 *Карпова Е.В., Трубохина В.А.*
Мотивация учебной и профессиональной деятельности первокурсников.
342 *Egamberdiyev M.S. Ubaydullayeva N.F.*
Psixologiyaning arxitekturadagi roli.
345 *Учаев Н.М.*
Ведущие компоненты интегративного уровня саморегуляции сотрудников росгвардии.
347 *Файзиева М.Х.*
Узбек халқ психологиясида психологик ҳимоя механизмининг ифодаланиши.
351 *Хасанов Р.А.*
Особенности взаимосвязи копинг-стратегий с волевыми качествами личности спортсменов.
355 *Xurramova O.X., Sattarova G.I.*
O'spirin yoshidagi o'quvchilarning kasbiy kamoloti bosqichlari.
357 *Южаков В.А.*
Показатели качества идентичности личности.
359 *Asatova Sh.T.*
Muloqotning shaxslararo munosabatlarda tutgan o'rni.

5-SHO`BA.
AMALIYOTCHI PSIXOLOGNI INNOVATSION FAOLIYATGA TAYYORLASH MUAMMOLARI

362 *Nazarov A.M.*
Talabalarda ilmiy-innovatsion faoliyatni rivojlantirishning psixologik usullari.
365 *Oripova M.U., Ostanov Sh.Sh.*
Talabalarni kreativligini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.
368 *Otaniyozov O.U.*
O'smirlarda ma'naviyatni shakllantirish va rivojlantirishning psixologik xususiyatlari.
370 *Qodirova D.M.*
Communicative component ability of future psychologists.
372 *To'rayeva Z., Xudoyqulova G.B.*
Kompyuter o'yinlari va unga tobe o'smirlarning o'ziga xos psixologik xususiyatlari tahlili
375 *Xaloqova M.V., Ostonov Sh.Sh.*
Psixologiya yo`nalishi talabalarini matematik tafakkurini rivojlantirishning psixologik asoslari.
378 *Кадырова Д.М*
«Социально-психологическая характеристика факторов профессиональной компетентности будущих психологов».
380 *Kulatova S.Y.*
O'smirlarda destruktiv axborotlarni yuzaga kelishining ijtimoiy-psixologik omillari.
383 *Лидская Э.В.*
Типы коммуникативных взаимодействий старшеклассников в разных ситуациях общения
385 *Beknazarova L.S.*
Ta'lim mazmun samaradorligini oshirishda innovatsion interfaol usullarning o'rni.
387 *Maxmudova Z.M.*
Qo'riqlash xizmatida psixologik faoliyatning o'ziga xos tomonlari va kasbiy kompetentlik omillari.
392 *Миронченко Н.В., Дорохова С.В.*
Особенности восприятия дружбы современной молодежью.
397 *Наркевич А.В.*
Особенности использования репрезентативных систем человека в медитативных практиках.
399 *Рустамов Ш.Ш.*
Особенности использования математических методов в развитии профессиональной компетенции.
401 *Торик М.*
"Пантомима листа" как проективная методика в поле практической психологии.
403 *Худоёров А.Н.*
Социально-психологические условия развития профессиональной рефлексии у практикующих психологов.
407 *Hafizova F.B.*
Bo'lajak psixologlarning matematik kompetentligini oshirishning psixologik xususiyatlari.

https://buxdu.uz

409	***Бабарахимова С.Б.*** Исследование особенностей суицидальных тенденций у подростков.
411	***Исаева Г.А.*** Психологический подход к роману бондарева «горячий снег».
417	***Нарзуллоева С. С., Усманова М.Н.*** Основные признаки рискованного поведения подростков.
420	***Саттаров Т.Ф., С.Б. Бабарахимова., К.Р. Файзуллаева., З.Ш. Мирворисова.*** Эффективность проведения психотерапевтического вмешательства у пациентов с параноидной шизофренией.
423	***Olimov L.Y., Bahronova M.O.*** O‘smirlar ma’naviyatini yuksaltirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.
427	***Odilova S.K., Nazarov A.M.*** Dezadaptatsiyalashgan o`smirlarni korreksiya qilishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari
429	***Рогозина О.Н., Давыдова Ю.А., Мухамеджанова А.А.*** Исследование студентов по методике сан: самочувствие, активность, настроение.
433	***Zakirov S.S., Salikhov Sh.M.*** Psychological mechanisms of emotional intelligence.
435	***Темирова Д.Х., Зарипов Г.Т.*** Роль интеллектуальных имитаций в развитии профессиональных компетенций обучаемых
437	***Raximova I.I., Sayitova N.X.*** Kompyuter o’yinlariga tobelik shaxs ruhiyatiga ta’sir jarayonining psixologik ahamiyati
441	***Sayitova Umida Hikmatillo qizi,*** Talabalar internetga tobeligining psixologik profilaktika chora tadbirlari
445	***Киличев А.А.*** Влияние активных методов обучения на развитие личности студентов
449	***Усмонова С.М.*** Ижтимоий психологияда психологик ҳимоя ва шахсий ривожланиш муҳим жараён сифатида
452	***Mo‘minov D.M., Davlatov I.Sh.*** O‘smirlar deviant xulqi psixo-profilaktikasida ota-onaning ro‘li
455	***Мухторов М.Х., Мухторов Э.М.*** Беморнинг врачга ишончи - даволаш самарадорлига муҳим омили
460	***Yunusova G.S.*** Onalarning individual va yosh xususiyatlari to‘g‘risidagi psixologik bilimlarga ega bo‘lishlarining farzand tarbiyasidagi ahamiyati
464	***Abdukadirova L.Y.*** Raqamli dunyoda klipli tafakkur va kitobxonlik madaniyati masalasi
468	***Abdukadirova L.Y., Qurbonova B.*** Raqamlashtirish sharoitida o‘smirlarning psixologik salomatligini mustahkamlash xususiyatlari
472	***Ражабов М.Ж., Ражабова Х.А.*** Psixologiyada “qora uchlik”, ularning xususiyatlari hamda ularga qarshi turishga tavsiyalar
475	***Nuriddinov R.S.*** Bo’lajak pedagoglar ruhiy salomatligining ijtimoiy-psixologik omillari
477	***Файзиева У.А.*** Профессионально-педагогическая компетентность педагога

https://buxdu.uz